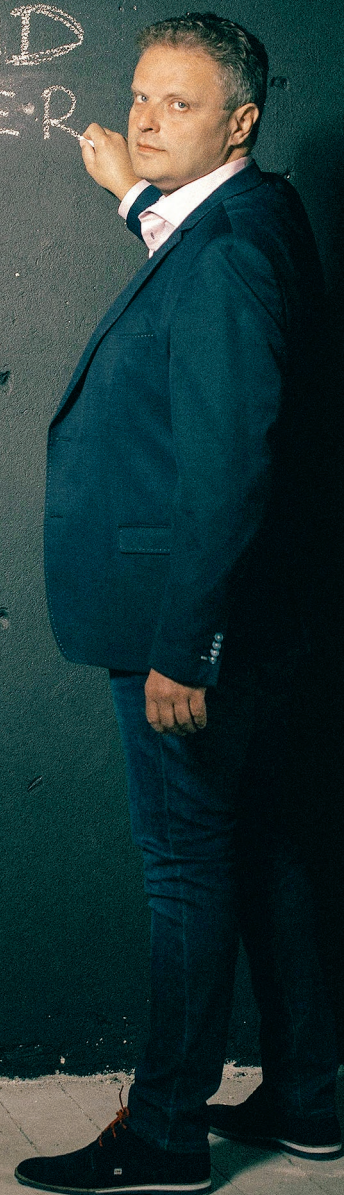

DAVID
ASSER

SCHOOL DOKTER

Als scholen een probleem hebben, bellen ze David Asser (52). Onder zijn leiding werd het Fons Vitae de populairste school van de stad. Inmiddels heeft hij als docent, rector, schoolbestuurder en nu als troubleshooter tientallen Amsterdamse scholen van binnen gezien. 'Voor lastige jongens heb ik een zwak.'

D

David Asser weet het nog goed, het was een jongen van een jaar of vijftien. Leerkrachten kregen geen vat op hem, zijn cijfers waren beroerd, hij was elke dag stoned. Niets leek bij hem aan te komen. Op een gegeven moment kwam de mentor van de jongen naar Asser toe. Kon hij niet een keer met de jongen praten? Asser had er eigenlijk geen zin in – wat viel er nou helemaal te bereiken? Als hij terugdacht aan zichzelf als kind... Mensen konden hem toespreken wat ze wilden, hij zat op zijn horloge te kijken en dacht alleen maar: wanneer mag ik weg? “Op die leeftijd steek je je kop in het zand. De dag van morgen is morgen, nu is nu.” Uiteindelijk zegde hij toch toe met de jongen te gaan praten. “Maar dan zonder de docent erbij. Daar moet je streng in zijn. Die docent wil laten zien de rector aan zijn kant te hebben – maar dan kun je niet meer verder. Ik heb de jongen uitgenodigd in mijn kamer en gaf hem wat te drinken. Toen zat hij al te huilen.”

Hoe kan dat?

“Gewoon omdat ik aardig was. Ga eens even zitten, zei ik, vertel eens, hoe heet je, waar kom je vandaan. Wil je wat drinken. Dat was het.”

Hij kan op de achtergronden niet te specifiek ingaan, maar al snel kwam het hoge woord eruit. Er was geweld gepleegd bij de jongen in huis, er was een mes, zijn thuissituatie was één grote chaos. De jongen was er getuige van geweest. De school wist dat niet, want ouders komen dat meestal niet spontaan vertellen, en de politie meldt zoiets ook niet zomaar. “Die

jongen liep daarmee rond. Hij kon geen kant op, en ik was kennelijk de eerste die eens niet zei wat hij allemaal moest, maar hem vroeg: kan ik iets voor je doen? Ik zie hem nog zitten, op die bank, in mijn kamer. Terwijl het jaren geleden is.”

Hoe is het met hem afgelopen?

“Het zou mooi zijn als er nu een Disney-einde kwam, hè? Maar die jongen is uiteindelijk van school gegaan. Wij konden niet de zorg bieden die hij nodig had en zijn resultaten waren te slecht. Keer zo’n situatie maar eens ten goede, dat is heel ingewikkeld. Ons schoolsysteem is niet zo goed in het omgaan met individuen. Terwijl dat is wat je nodig hebt: zicht op het individuele kind, en dan met kanjers van docenten. Maar die zijn er niet.”

Dit is precies waarvoor David Asser gebeld wordt, nu, met zijn onderwijsbureau Daadkracht. Scholen schakelen hem in als interim-rector als er een nood-situatie is. Gebrek aan leiderschap ziet hij vaak, onvermogen in de schoolleiding om problemen het hoofd te bieden. “En dat zit vooral in het gebrek aan goede mensen. Ze zijn er gewoon niet.”

Dat personeelstekort is een schier onoplosbaar probleem. Assers bondige samenvatting: de uitstroom is te groot (vergrijzing), de instroom te klein (onaan-

trekkelijkheid van het vak) en de mensen die in het onderwijs werken, krijgen het steeds zwaarder en vallen óók uit – waardoor het voor de rest nóg zwaarder wordt. Ga er maar aan staan, als schoolleider.

Wat doet u als u op zo’n school binnenkomt?

“Het eerste wat ik probeer te doen, is mensen ontlasten. En daarna probeer ik binnen een week een blauwdruk in mijn hoofd te krijgen. Hoe ziet de organisatie eruit? Waar loopt het goed? Wat kan ik dus met rust laten en waar moet ik helpen?”

In een week?

“Het kan meestal vrij snel. Scholen willen graag laten zien hoe onderscheidend ze zijn, maar in de basis is vaak veel hetzelfde. Daar moet je dus even doorheen kijken. Vaak is het een kwestie van een paar cruciale mensen spreken. Hoe ziet je takenpakket eruit, aan wie leg je verantwoording af, wat doe je precies? Mensen zijn zo open. Binnen een half uur weet je alles wat je moet weten. Dat is echt ongelooflijk.”

Hoe kan dat?

“Ook de docenten zitten eigenlijk altijd wel op je te wachten, al vinden ze het ook wel spannend. Ik ben toch die man van buiten. Maar ik kan alleen maar op één manier werken, en dat is samen. Dus ik probeer altijd gebruik te maken van de mensen die er zijn, en hun het vertrouwen te geven dat ze het kunnen.”

Krijgt u mensen altijd mee?

“Meestal wel. Mensen willen wel. Je gaat niet het onderwijs in als je niet iets met kinderen wilt. Alleen zijn veel mensen bang voor verandering, dus dat moet stapje voor stapje. Eerst moet je iemand zoeken die je verantwoordelijk kunt maken, die er de tanden in wil zetten, en die mensen om zich heen verzamelt die mee willen denken. En dan begin je, in overzichtelijke stappen, en probeer je telkens een klein succesje te boeken. Na drie, vier van dat soort momenten wordt het alleen lastig. Dan kun je niet meer volstaan met een klein groepje, maar heb je iedereen nodig, en kom je bij de weerstand. Bij de mensen die tot dan toe dachten: leuk, die pilot, maar ik heb er geen last van, laat mij mijn ding doen. Ook die mensen willen best, ze weten alleen niet hoe. Maar dat zul je ze niet snel horen zeggen.”

Wat zeggen ze dan wel?

“Ik moet altijd terugdenken aan mijn eerste baan als docent. Stage lopen was leuk, maar in je eentje voor zo’n klas staan, is andere koek. Als de deur dichtgaat, >>

ben je aan de goden overgeleverd. Ik vroeg weleens aan een oudere docent: hoe doe jij dat nou? Maar die hadden nooit problemen, nooit. Doe het gewoon zo-en-zo. Ik vond dat heel intimiderend. En als ik dan vroeg: kan ik een keer bij je komen kijken, was het antwoord negen van de tien keer nee. Ik moest het zelf maar uitzoeken. Best lastig. Tot de rector van die school tegen mij zei: je moet niet denken dat die anderen het allemaal goed doen, hoor.”

Hoe oud was u toen u begon als docent?

“26. De meeste docenten beginnen jonger. Ik had studievertraging opgelopen, want ik had eerst een jaar Heao gedaan. Op de middelbare school vond ik geschiedenis wel leuk, maar ik wilde helemaal geen leraar worden. Maar de Heao was niks voor mij, dus ik dacht: ik ga geschiedenis studeren, daar ben ik in elk geval goed in, en dan zie ik wel weer verder. En toen zeiden mensen tegen mij: er zit echt een docent in jou. Toen ik klaar was, waren er alleen bijna geen banen voor docenten geschiedenis. Als ik ergens solliciteerde, wist ik dat er minstens tachtig andere brieven lagen.”

Toch bijzonder dat u eerst het onderwijs niet in wilde, en er nu uw levensvulling van maakt.

“Ja, gek hè?”

Waar komt dat door?

“Ik was zelf niet zo’n leuke leerling. Ik vond mezelf wel heel grappig, maar voor docenten was ik niet altijd even aardig.”

Wat deed u?

“Wat deed ik niet? Ik was een tegen-draadse puber. Niet per se onbeleefd of vervelend, maar druk met van alles, behalve school. Ik heb alle schooltypes persoonlijk doorlopen. Ik begon op het Stedelijk Gymnasium in Haarlem, ging toen naar de mavo en uiteindelijk naar de havo.”

Wat vonden uw ouders daarvan?

“Ik had alleen mijn moeder op dat moment, mijn vader overleed toen ik 9 was. Hij was 34 jaar ouder dan mijn moeder, en stierf toen hij 70 was. Zijn eerste vrouw was vlak na de Tweede Wereldoorlog aan kanker overleden, met haar had hij een zoon. Met zijn tweede vrouw had hij een dochter, zij gingen uit elkaar, en toen hij mijn moeder leerde kennen had hij zich voorgenomen: nooit meer kinderen. Maar mijn moeder wilde ze wel heel graag. Alleen is het bij mij gebleven. Dus ik was altijd alleen met mijn moeder. En zij had de neiging om altijd, als ik met mijn rapport thuiskwam, vooral heel teleurgesteld te zijn. Daar kon ik slecht mee omgaan.”

U had liever gehad dat ze boos was geworden.

“Ja.”

Hoe zou u dat nu aanpakken?

“Achteraf gezien had ik gewoon hulp nodig. Geen vader thuis, een moeder die daar heel veel verdriet van had. Ik voelde me verantwoordelijk. Op de begrafenis van mijn vader zeiden mensen tegen mij: nu moet jij wel voor je moeder zorgen!”

U was toen 9 jaar.

“In 1980 dachten we misschien nog zo. Ik heb dat echte kind-zijn wel een beetje overgeslagen vanaf toen.”

Het klinkt vrij eenzaam.

“Dat was ik ook. Op mijn middelbare school kwam dat eruit, door baldadig gedrag, maar thuis was ik juist superbraaf. Dus als mijn moeder weer eens op school

docent die zo bevlogen kon vertellen, maar een persoon die jou heeft gezien. Het gaat altijd om zien. En we hebben te weinig personen die zien, op dit moment.”

Hoe komt dat?

“Als je dertig kinderen voor je neus hebt en je ziet ze vijftig minuten, en dat zeven uren per dag. Als het een beetje tegenzit, is dat ook nog een brugklas, een derde, een vijfde – allemaal verschillende typen lessen. No way dat je al die kinderen dan gezien hebt, aan het eind van de dag.”

Was er iemand die u zag?

“Meneer Van Aggelen, mijn geschiedenisdocent. Ik mocht zelfs bij hem thuis komen. Neem je moeder mee, zei hij. Hij zei wat ik allemaal kon, wat ik later zou kunnen worden. En ik dacht alleen maar: geschiedenis? Wat kan ik daar nou mee verdienen?”

U heeft nu wel een vrijstaand huis in Heemstede, met uw geschiedenis.

“Dat komt vooral door het werk van mijn vrouw. Maar als jongen van 16, 17 was ik toch vooral bezig met de vraag: hoe kan ik het meest relaxed mijn zakken vullen?”

We waren begin jaren negentig wel wat materialistischer dan nu.

“Dat is niet veranderd. Als ik nu kinderen in de klas vraag wat ze later willen, zeggen ze: gewoon, geld verdienen. Maar de mensen die komen werken zijn wel veranderd. Als ik leerkrachten zie met potentie, probeer ik ze te stimuleren en vraag ik ze: wat zou je verder willen betekenen voor de school? Die mensen willen wel verbreding en verdieping, maar ze willen geen

‘Die brand was verschrikkelijk, ik heb letterlijk staan janken’

werd ontboden omdat ik iets had uitgehaald, kon ze dat slecht geloven.”

Herkent u dit nu als u op een school bent?

“Ik zie heel veel boefjes. Ik heb daar ook wel een zwak voor, voor lastige jongens. Als je eenmaal met ze praat, zijn het gewoon leuke jongens. Hele leuke jongens, met een verhaal, zoals die jongen waar ik het eerder over had.”

Dan moet iemand daar wel de tijd voor hebben.

“Je hebt een docent nodig die het verschil voor je maakt. En dat is niet die

leiding geven. Teamleider, conrector – de meest talentvolle zie ik daar niet voor kiezen. Ik ken er zelfs een paar die drie dagen per week lesgeven en twee dagen in een koffientje werken, en daar hun bevrediging uit halen.”

Die hebben misschien wel de rust om de kinderen echt te zien.

“Misschien, ja. Ik zeg het startende docenten ook: ga alsjeblieft niet voltijd werken, want je houdt het niet vol. Niet als je je lessen wil voorbereiden, nakijkwerk goed wilt doen, lekker in het leven wilt staan.”

David Asser

6 januari 1971, Haarlem

1983-1984

Stedelijk Gymnasium, Haarlem

1984-1990

Mavo en havo, Coornhert Lyceum, Haarlem

1990-1991

Heao, Amsterdam

1991-1995

Docentenopleiding geschiedenis, HvA

1995-1997

Master geschiedenis, UvA

1998-2002

Docent geschiedenis en Nederlands, Teylingen College, Oegstgeest

2002-2007

Afdelingsmanager publiekszaken, stadsdeel De Baarsjes, Amsterdam

2007-2008

Productgroepmanager leerling-zaken, gemeente Den Haag

2009-2011

Adjunct-directeur Haarlem College, Haarlem

2011-2013

Plaatsvervangend rector Fons Vitae Lyceum

2013-2020

Rector/bestuurder Fons Vitae Lyceum

2015-2019

Bestuurslid Amsterdamse scholenkoepel Osvo

2020-2022

Schoolbestuurder Zaam

2022-nu

Eigenaar onderwijsbureau Daadkracht

David Asser woont met zijn vrouw Sharon Asser-Ribbert en hun dochter Shira (14) in Heemstede. Dochter Rinath (17) is net op kamers gegaan in Maastricht. >>

‘Straffen helpt niet. Daar zijn ze niet gevoelig voor’

gevaar bleek te zijn. Toen moesten we iedereen achter rood-witte linten manoeuvreren, wat nog niet meeviel – mensen wilden niet naar achteren, die vinden het op zo’n moment belangrijker om het goed te zien dan om veilig te zijn. Bijzonder.”

Wanneer wist u: dit is het einde van de school zoals we die kennen?

“Een paar uur later. Ze bleven maar blussen, het duurde te lang. Ik ben nog even binnen geweest, ik moest mijn motor weghalen, en toen zag ik het meteen. De kelder stond helemaal onder water. Als de brand de school niet nekt, dan is het het water wel. We zijn meteen gaan communiceren. Teamleiders belden om te vertellen dat iedereen veilig was. Ouders konden het niettemin niet overzien. Die mailden: we komen morgen helpen hoor, we nemen wel een emmertje mee. Terwijl: de plafonds lagen allemaal op de grond.”

Welk moment is u het meest bijgebleven?

“Dat was een paar dagen later, in de gymzaal van het St. Ignatiusgymnasium. We werden daar, en op het Sint-Nicolaaslyceum, opgevangen. Toen we in die gymzaal stonden, met het hele personeel, gewoon om even samen te zijn, merkten we wat het met ons deed. Zo’n gebouw is een tweede huis voor mensen. Mensen waren kapot, en bang, maar het gaf ook een enorm gevoel van saamhorigheid. Collega’s die tegen me zeiden: we gaan dit samen doen, hè David, dat gezeur over wat er allemaal niet goed gaat moet maar eens ophouden.”

Hoe was de brand een hoogtepunt voor de school?

“Het Fons Vitae was al een populaire school, op een prachtige plek, bij de

Reijnier Vinkeleskade, maar sinds de renovatie sluit het verhaal veel beter aan bij wat je om je heen ziet. Het gebouw was heel donker en niet toegerust op de grote aantallen kinderen die er kwamen. Op oude foto’s zie je klasjes met vijftien meisjes, daar propten we nu dertig kinderen in. Het is opener geworden, alle lokalen hebben ramen naar de gang, we hebben het pand wit gemaakt. Nu oogt de school fris en bij de tijd. Sinds de renovatie is het de meest overtekende school van de stad.”

Kinderen kiezen toch niet alleen op een gebouw?

“Kinderen kiezen op locatie, op kansen en op een gebouw. We hebben dat een keer laten uitzoeken door een marketeer. De kantine speelt ook een grote rol. Ouders willen weten waar hun kind is als het geen les heeft. Wat is daar dan te doen, is er iets gezonds te eten? Dat kind vraagt zich vervolgens af of er ook iets lekkers te krijgen is. Dat is wel tot 30 procent bepalend voor de schoolkeuze.”

En ik maar denken dat het om goed onderwijs ging.

“Dat is ook belangrijk. En het gaat altijd ook over of je er thuis voelt, of je je aangehouden voelt tot de kinderen die er al rondlopen, of mensen je zien staan. En als het gebouw er dan ook nog mooi uitziet, dan doet dat wat. Het Nicolaaslyceum was echt niet zo populair, tot de nieuwbouw kwam. En nu is ’t het Fons Vitae, en straks is er weer een andere school die een mooi gebouw heeft.”

Komende week begint weer een nieuwe lichting brugklassers. Hoe gaat het met de schoolkinderen in Amsterdam?

“We hebben door de schoolsluiting een groot probleem gecreëerd. De scholieren

van nu zijn zo lang losgeslagen geweest van welke vorm van controle dan ook, dat ze geen enkele grens meer kennen. Ze snappen niet dat je een docent niet op zijn rug nat kunt schieten met een waterpistool. Kijk, we kennen allemaal de verhalen van de punaise op de stoel van de leerkracht, kinderen doen soms rare dingen, maar er waren altijd docenten bij wie je dat durfde – en bij andere niet. Nu durven ze het bij iedereen, dat is zorgwekkend.”

Wat is daartegen te doen?

“Straffen helpt niet. Daar zijn ze niet gevoelig voor. Schorsen? Dat geeft de docent misschien een gevoel van rechtvaardigheid, maar maakt op een kind totaal geen indruk. Geschorst worden is een heldendaad. We hebben vrij vandaag, tof man.”

Hoe moet het dan wel?

“Ik heb altijd het meeste profijt gehad van gewoon iets over mezelf vertellen. Een anekdote, iets wat ik doe, over mijn motor. Iets geven, omdat je dan altijd iets terugkrijgt. Als kinderen een gevoel krijgen bij wie je bent en waar je voor staat, dan kunnen ze met je aan de gang. En dat is echt tien keer leuker dan zeggen wat er wel en niet mag. Want wat er niet mag, is een uitdaging en wat er wel mag, is niet interessant. En vaak is dat ook niet zo relevant, want uiteindelijk weten kinderen best wat wel of niet kan. Het is alleen even zoeken naar hoe streng je bent. Op het moment dat jij in hun ogen een persoon wordt en kwetsbaar bent en durft te zijn, is het voor hen veel moeilijker om je stuk te maken.”

En als het toch misgaat? Als een kind zich echt misdraagt?

“Soms moet je straffen, als gebaar naar docenten. We hebben het gezien, we hebben maatregelen getroffen. Maar voor het kind is dat geen oplossing. Ik heb weleens met een jongen gezeten en tegen hem gezegd: wat jij hebt gedaan, tolereert de school niet. Maar ik zag ook wat hem tot die daad had gedreven, en vermoedde dat straf contraproductief zou werken. Dus heb ik gezegd: oké, we sluiten nu een deal. Dit is wat we de buitenwereld zeggen, en wij regelen het anders. Kan ik van je op aan? Zo’n bondje sluiten doet soms meer dan wat dan ook. Zo’n jongen denkt dan: met deze man heb ik een relatie, hij verwacht wat van me. Dat zijn de jongens die op de gang altijd ‘dag meneer’ zeggen en even naar je lachen. Die voelen zich opgemerkt, omdat je ze verantwoordelijkheid hebt gegeven. Dat zijn, vanaf zo’n moment, de leukste kinderen.” <<